

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ

Анотація. Розглянуто сучасний стан розвитку кредитного ринку України. Проаналізовано зміни в структурі кредитних вкладень комерційних банків України. Визначено основні напрями вдосконалення кредитної політики вітчизняних комерційних банків.

Аннотация. Рассмотрено современное состояние развития кредитного рынка Украины. Проанализированы изменения в структуре кредитных вложений коммерческих банков Украины. Определены основные направления совершенствования кредитной политики отечественных коммерческих банков.

Annotation. The current state of credit market in Ukraine has been studied. The changes in the structure of commercial banks' credit exposure in Ukraine have been analysed. The main ways of improving the credit policy of domestic banks have been defined.

Ключові слова: банк, кредитна діяльність, кредитні операції, ризики, суб'єкти господарювання.

У посткризовий період кредитування набуває все більшої актуальності, оскільки економіка України розвивається у досить складних умовах та потребує значних обсягів кредитних ресурсів для виходу хоча б на докризовий рівень. Ефективна організація кредитної діяльності банків відіграє важливу роль для банків України, оскільки більшу частину активів банківської системи представлено саме кредитними вкладеннями. Зважаючи на сучасні проблеми функціонування комерційних банків в умовах виходу з економічної кризи, зростає актуальність питань пов'язаних із банківським кредитуванням, особливо необхідності аналізу та управління кредитним ризиком.

Питання, пов'язані з аналізом кредитних операцій банківських установ розглядали багато вітчизняних та іноземних науковців і практиків. Зокрема значний внесок у розкриття цієї теми зробили Бут А. П., Геєць О. В., Щибиволок З. І. та ін. [1 – 3].

Проте ряд питань банківського кредитування суб'єктів підприємництва залишаються недостатньо адаптованими до практичного використання особливо в умовах фінансової нестабільності.

Метою статті є аналіз ефективності кредитних операцій банків задля виявлення закономірностей і тенденцій їх розвитку.

Результати досліджень. На сучасному етапі економічного розвитку одним з важливих шляхів виходу України з кризового стану є вдосконалення та подальший розвиток банківського кредитування. Підвищення ефективності банківського сектору країни є однією з гострих і складних проблем, яка існує на сьогоднішній день. Оскільки в механізмі функціонування кредитної системи держави велика роль належить комерційним банкам, ефективність їх діяльності істотно впливає на розвиток економіки країни. Таким чином, інноваційна модель, яка покладена в основу стратегії економіки України, потребує значних банківських ресурсів, необхідних для фінансування економічного розвитку [1].

Якість кредитного портфеля характеризується ступенем ризику виданих кредитів, для визначення якого необхідні відомості про клас позичальника та стан погашення заборгованості за кредитами.

З метою підвищення надійності та стабільності банківської системи, захисту кредиторів і вкладників банки формують і використовують резерви, сформовані у повному обсязі відповідно до сум фактичної кредитної заборгованості за групами ризику, для покриття можливих втрат від кредитних послуг [2].

Якісний аналіз кредитної діяльності банків включає такі напрями:

оцінка додержання банком основних принципів кредитування, в тому числі перевірка кредитоспроможності постачальника та наявності забезпечення кредитів;

аналіз якості кредитного портфеля й достатності резервів на покриття можливих втрат;

аналіз нормативів кредитного ризику;

аналіз видачі та погашення кредитів [3].

Оскільки на сучасному етапі розвитку банківської системи України кредитування економіки лишається однією з найважливіших функцій банків, існує необхідність аналізу обсягів виданих кредитів банками України за період з 2007 по 2012 рр. (табл. 1).

Динаміка кредитів, наданих банками України [4]

Роки	Кредити, млн грн	Абсолютний приріст, млн грн		Темп зростання, %		Темп приросту, %	
		ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний
2007	426867	-	-	-	100	-	-
2008	734022	30715	307155	172,0	172,0	72,0	72,0
2009	723295	-10727	296428	98,5	169,4	-1,5	69,4
2010	732823	9528	305956	101,3	171,7	1,3	71,7
2011	801809	68986	374942	109,4	187,8	9,4	87,8
2012	815 142	13 333	388 275	101,7	191,0	1,7	91,0

Обчислені показники свідчать про поступове збільшення обсягів виданих кредитів, починаючи з 2009 року. Слід зазначити про уповільнення процесу кредитування банками в період фінансової кризи 2008 року та прискорення в посткризовий період.

Кредити банку групують за категорією позичальників і вивчають за допомогою структурного групування. Банки, що видають кредити не тільки в гривнях, але й в іноземній валюті визначають структуру кредитного портфеля за видами валют у динаміці (табл. 2).

Таблиця 2

Структура кредитів, наданих резидентам за видами валют і строками погашення на кінець грудня 2012 року, млн грн [4]

Кредити	Обсяг	Структура, %	За строками погашення					
			до 1 року		від 1 року до 5 років		більше 5 років	
			обсяг	структура, %	обсяг	структура, %	обсяг	структура, %
у національній валюті	515 580	63,3	255 556	74,2	194 559	66,1	65 465	37,1
в іноземній валюті	299 562	36,7	88 681	25,8	99 952	33,9	110 929	62,9
усього	815 142	100	344 237	100	294 511	100	176 394	100

Розраховані показники свідчать про те, що найбільша частка кредитів, наданих резидентам, – у національній валюті та становить 63,3 %. Аналізуючи показники наданих коедитів за строком погашення, слід зазначити, що найбільша питома вага довгострокових кредитів в іноземній валюті – 62,9 %.

Оцінюючи сучасну модель кредитування в Україні, спрямовану не на економічне зростання, а на споживання та підтримку поточної діяльності підприємств, варто зазначити її невідповідність визначеним цілям довгострокового розвитку країни. Для забезпечення переходу на інвестиційно-інноваційний шлях розвитку економіки вже сьогодні кредитна система має бути спрямована на підтримку інноваційної діяльності, вкладення основних довгострокових кредитних інвестицій у науку, високотехнологічні галузі, що стане підґрунтям у майбутньому для високих темпів економічного зростання.

Роль банківської системи як додаткового джерела розвитку кризи полягає в тому, що за перших ознак економічного спаду банківські установи починають активно переглядати власну кредитну політику у бік посилення вимог до позичальників і максимального обмеження кредитних операцій, зменшуючи таким чином пропозицію грошей в економіці і посилюючи кризові процеси.

Удосконалення кредитної політики вітчизняними банками повинно забезпечити оздоровлення фінансового сектору та відновити темпи економічного зростання в Україні. Саме це є головним завданням в умовах необхідності якнайшвидшого подолання наслідків фінансової кризи у вітчизняній економіці та запорукою забезпечення її подальшого розвитку.

Розвиток методичних підходів до формування кредитної політики банку має реалізовуватися в таких напрямках: перманентне вдосконалення системи оцінки кредитоспроможності позичальника; подальше поліпшення всіх аспектів кредитної діяльності й оптимізація організаційної структури з метою забезпечення якісно нової системи управління банком; використання комплексного програмно-цільового підходу до планування діяльності банківської установи; оптимізація кредитних вкладень за рівнем галузевого ризику з урахуванням потенційної ефективності.

Наук. керівн. Мішин О. Ю.

Література: 1. Бут А. П. Банківське кредитування інноваційного розвитку економіки : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.01 [Електронний ресурс] / А. П. Бут; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 19 с. 2. Геєць О. В. Основи банківської справи та управління кредитними ризиками [Текст] / О. В. Геєць, В. М. Домрачев, С. Л. Лондар – К. : Вид. Європ. ун-ту, 2004. – 237 с. 3. Щибиволок З. І. Аналіз банківської діяльності : навч. посібн. / З. І. Щибиволок. – К. : Знання, 2006. – 312 с. 4. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

